

Samenvattend verslag bijeenkomsten advocaten Kernteam (27 september 2017) en Beer Advocaten (19 september 2017) met hun cliënten

Diemen, 21 oktober 2017

Beste nabestaanden,

Eerder hebben wij u erover geïnformeerd dat Beer advocaten uit het Kernteam van advocaten is getreden. De advocaten hebben afgesproken onderling wel informatie uit te wisselen. Zoals zowel door Beer Advocaten als het Kernteam zijn, zoals eerder aangekondigd, voor hun cliënten op resp. 19 en 27 september 2017 informatiebijeenkomsten georganiseerd. Onderwerpen van gesprek op beide bijeenkomsten waren mogelijke juridische procedures bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) tegen Rusland en Oekraïne, een procedure in de Verenigde Staten in verband met de financiering van terrorisme

En een procedure in de Verenigde Staten tegen een betrokkene bij het neerhalen van vlucht MH17 (Igor Girkin). Deze rechtszaak is alleen besproken in de bijeenkomst van het Kernteam. In de bijeenkomst van het Kernteam hebben 4 buitenlandse advocaten over deze zaken een presentatie gegeven.

Als stichting Vliegcramp MH17 vinden wij het belangrijk, dat alle nabestaanden beschikken over dezelfde informatie. Daarom hebben bestuursleden van de stichting beide bijeenkomsten als waarnemer bijgewoond. Met beide groepen van advocaten hebben wij afgesproken, dat wij een samenvattend verslag van beide bijeenkomsten naar de nabestaanden sturen.

In dit samenvattende verslag gaan wij in op het besprokene tijdens de twee bijeenkomsten. Achtereenvolgend komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Mogelijke procedures, de inhoud
2. Het proces van besluitvorming en externe advisering
3. Vervolgstappen
4. Conclusies

1. Mogelijke procedures

Onderstaand wordt uiteengezet welke juridische procedures al zijn gestart, resp. nog kunnen worden gestart. De buitenlandse advocaten, die hieronder worden besproken, hebben het voornemen om samen te gaan werken en hebben alle vier opgeroepen tot gezamenlijke actie van de nabestaanden.

Klacht bij EHRM tegen Oekraïne

De Duitse advocaat Giemulla heeft namens Duitse nabestaanden een klacht ingediend bij het EHRM tegen Oekraïne. Hij verwijt Oekraïne, dat zij bewust het luchtruim niet heeft gesloten, met als gevolg dat vlucht MH17 in gevaarlijk gebied terecht kwam en vervolgens is neergehaald. Elk land is niet alleen verantwoordelijk voor het grondgebied. Het luchtruim behoort tot het staatsgebied en daarom is elke overheid volledig verantwoordelijk voor de beveiliging van zijn eigen luchtruim. Oekraïne wist dat er eerder andere (militaire) vliegtuigen waren neergehaald en Oekraïne wist ook, dat de separatisten over steeds zwaardere wapens (luchtafweersystemen) beschikte. Ten tijde van het neerhalen van vlucht MH17 was Oekraïne niet langer in staat de veiligheid in het luchtruim te garanderen en had dus het luchtruim moeten sluiten, ook voor de vlieghoogte waar de burgerluchtvaart vliegt. Door het luchtruim open te houden heeft Oekraïne bewust het leven van onschuldige mensen in de waagschaal gesteld. Giemulla heeft een claim neergelegd bij het EHRM voor compensatie aan de nabestaanden van ca. €300 miljoen.

Het is nog niet bekend, of het EHRM de klacht van Giemulla ontvankelijk zal verklaren. In de statuten van het EHRM is geregeld, dat pas een klacht door het EHRM kan worden behandeld, als eerste alle nationale (Oekraïense) rechtsmiddelen zijn uitgeput. Giemulla heeft deze stap bewust overgeslagen, omdat naar zijn oordeel Oekraïne geen onafhankelijk rechtssysteem heeft en heeft vertrouwen in het resultaat.

Klacht bij EHRM tegen Rusland

De Amerikaanse advocaat Skinner heeft namens 33 Maleisische, Australische en Nieuw-Zeelandse nabestaanden bij het EHRM een klacht ingediend tegen de Russische Federatie (RF). Hij verwijt de RF het neerhalen van vlucht MH17. Het was volgens Skinner de bedoeling van de RF om een burgervliegtuig neer te halen. Hij is van oordeel, dat door het neerstorten van het vliegtuig passagiers hebben geleden en dus is er sprake van marteling. Skinner heeft gebruik gemaakt van o.a. het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de eerste resultaten van het JIT, de onderzoeken van o.a. bureau Bellingcat en uit eigen onderzoek.

Doel van Skinner is dat er recht wordt gedaan en dat zaken veranderen. Hij wil het ICAO-verdrag wijzigen, in die zin, dat individuen bij het neerhalen van vliegtuigen een klacht kunnen indienen bij het Internationaal Strafhof. Skinner eist namens zijn cliënten een geldbedrag van totaal \$300 miljoen. Dat is niet bedoeld als schadecompensatie, maar als straf. Skinner is van mening, dat president Poetin maximaal onder druk gezet moeten worden en dat hij uitsluitend gevoelig zal zijn voor stevige actie.

Daarmee wil hij niet wachten tot het JIT klaar is met het onderzoek, nu heeft hij al voldoende informatie en kan gebruikt gemaakt worden van getuigen om de door hem aangevoerde informatie te kunnen valideren. Skinner doet een beroep op alle nabestaanden om snel (vóór de kerstdagen) aan te sluiten bij de lopende procedure bij het EHRM tegen de RF. Hij heeft voordeel bij een grote groep cliënten die aansluiten bij de klacht. Nabestaanden hebben, aldus Skinner, voordeel, dat ze gebruik kunnen maken van de al gezette stappen en het verrichte onderzoek. Niet instappen betekent volgens Skinner, dat nabestaanden, als zij later alsnog willen procederen, alles opnieuw moeten doen.

Het EHRM heeft nog niet besloten of de klacht van Skinner ook ontvankelijk wordt verklaard. Cruciaal daarbij is de wettelijke eis, dat vóórdat een klacht kan worden ingediend bij het EHRM, eerst alle juridische mogelijkheden in de RF moeten zijn uitgeput. Skinner heeft er voor gekozen om niet eerst alle vereiste rechtszaken in Rusland te voeren, omdat hij van mening is, dat de kans nihil is dat een Russische rechter tot een eerlijk vonnis komt. Hij hoopt dat het EHRM een uitzondering op de regel maakt en de klacht in behandeling neemt.

Aanklagen financiers terrorisme in de VS

De Amerikaanse advocaat Michael Elsner wil een procedure starten tegen een Russische bank in verband met de financiering en/of ondersteuning van de separatisten via die bank (Sberbank). Er worden gelden ingezameld in o.a. in de VS ten behoeve van de separatisten, die verwerkt worden door de Sberbank. Dat is verboden onder de Amerikaanse Alien Torts Statute en relevante Amerikaanse wetgeving. Advocaat Elsner heeft hier uitgebreid onderzoek naar gedaan en zegt te kunnen aantonen, dat hier sprake is van financiering van terrorisme, i.c. de separatisten, die verantwoordelijk worden gehouden voor het neerhalen van vlucht MH17. Hij wil betrokkenen aanklagen voor een Amerikaanse rechter en daarbij een geldbedrag eisen als strafmaatregel. Elsner heeft uitgebreide ervaringen op dit terrein, o.a. door een eerdere zaak tegen het verstrekken van materiële steun aan terroristen door Arab Bank.

Onduidelijk is, in hoeverre niet-Amerikaanse nabestaanden toegang krijgen tot de Amerikaanse rechter voor deze procedure en of bedrijven wel aangeklaagd kunnen worden in deze casus. Volgens advocaat Elsner komt hierover in oktober van dit jaar meer duidelijkheid.

Uitspraak rechter VS tegen Igor Girkin

De Amerikaanse advocaat Wisner heeft op grond van de Amerikaanse Torture Victims Protection Act bij een rechter in Chicago een zaak aangespannen tegen Igor Girkin, die hij verantwoordelijk acht voor het opdracht geven tot het neerhalen van vlucht MH17. Hij heeft de aanklacht gedaan namens een aantal nabestaanden (ca 33). Het vinden van Girkin was niet eenvoudig, zo niet onmogelijk. Uiteindelijk heeft de Amerikaanse rechter een dagvaarding via Facebook geaccepteerd als rechtsgeldig, waarna uiteindelijk Girkin is veroordeeld tot de betaling van een schadevergoeding van \$10 miljoen + een boete van \$10 miljoen per cliënt. Girkin is onvindbaar en zal hoogstwaarschijnlijk niet beschikken over middelen om de bedragen waartoe hij is veroordeeld te voldoen. Incasseren van de vergoedingen is daarmee hoogst twijfelachtig. Volgens Wisner is de uitspraak van de rechter evenveel waard als het papier waarop de uitspraak is geschreven. De uitspraak is volgens Wisner meer een drukmiddel richting Poetin dan een reële optie. Niettemin vindt Wisner het belangrijk, dat zoveel mogelijk nabestaanden zich aansluiten bij de claim en wel

zo snel mogelijk. Zolang de rechter die de eerdere uitspraak heeft gedaan de zaak nog niet heeft afgesloten, is de kans groot, dat nieuwe aanmeldingen van nabestaanden nog gehonoreerd worden. Na afsluiten van de zaak zal opnieuw geprocedeerd moeten worden bij een andere rechter, met alle risico's van dien.

Voegen in het strafproces

Beer advocaten heeft hierover het volgende gezegd: de JIT-landen hebben besloten, dat er een strafproces voor een Nederlandse rechtbank komt tegen de verdachten in deze zaak. Verdachten zullen dus in Nederland worden vervolgd en berecht. U kunt zich als benadeelde (mogelijk) in het strafproces voegen en bij de zitting gebruik maken van uw spreekrecht. Ook bestaat er de juridische mogelijkheid om voor een eventuele zitting inzicht te verkrijgen in het dossier van de Officier van Justitie en in gesprek te kunnen gaan met de Officier van Justitie. Het is de vraag hoe dit in de praktijk eruit moet gaan zien omdat bij deze ramp sprake is van een zeer grote groep nabestaanden. Met betrekking tot schadevergoeding is dit traject meer van symbolische aard. In een strafzaak bestaat weliswaar de theoretische mogelijkheid van het indienen van een schadevordering door nabestaanden van slachtoffer, maar in de praktijk zal deze vordering worden bekeken, tegen het licht van de reeds uitgekeerde schadevergoeding. Naar verwachting zal een schadevordering niet meer bedragen, dan de reeds uitgekeerde bedragen, zodat er naar Nederlands recht geen ruimte is voor een aanvullende schadevergoeding.

Kosten

De buitenlandse advocaten, die als gasten van het Kernteam zijn opgetreden, zullen, indien zij ook daadwerkelijk procedures gaan voeren, ofwel financiële afspraken maken met het Kernteam (advocaten van het Kernteam blijven hun cliënten vertegenwoordigen), ofwel rechtstreeks contracten afsluiten met cliënten. Welke consequenties dit heeft voor de nabestaanden, die beslissen om te gaan procederen, is nog niet bekend.

Beer advocaten heeft aangegeven, dat zij eerst duidelijkheid willen hebben over de haalbaarheid en risico's van eventuele procedures en de keuze van de (buitenlandse) partners waarmee samengewerkt gaat worden. Pas daarna zullen afspraken gemaakt kunnen worden over de financiële condities.

2. Reactie advocaten Kernteam en Beer Advocaten

Het Kernteam heeft de vier buitenlandse advocaten in de gelegenheid gesteld om een toelichting te geven op hun zaak. In de bijeenkomst heeft het is het Kernteam opgetreden als moderator en heeft geen oordeel gegeven over de inhoud van de presentaties van de buitenlandse advocaten. Eind oktober komt het Kernteam met een advies, dat mede gebaseerd is op door hen en Beer advocaten gevraagde externe adviezen.

Beer advocaten en het Kernteam hebben per zaak het volgende gedeeld met hun cliënten:

Indienen klachten tegen Rusland en Oekraïne bij het EHRM: er is nog onvoldoende duidelijkheid of het mogelijk is een klacht in te dienen bij het EHRM, resp. of de reeds ingediende klachten ontvankelijk worden verklaard door het EHRM als niet eerst alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput. Daarnaast is er nog onzekerheid of het op dit moment wel verstandig is om een klacht in te dienen. Beer advocaten heeft samen met het Kernteam over deze vraagstukken advies gevraagd bij prof.mr. T. Barkhuysen van het advocatenkantoor Stibbe.

N.a.v. dit advies zal Beer advocaten advies geven aan zijn cliënten over eventuele klachten bij het EHRM tegen Rusland en/of Oekraïne, incl. beantwoording van de vraag of het indienen van dergelijke klachten schade kunnen berokkenen aan individuele zaken van cliënten.

Het Kernteam zal eveneens het advies van prof. Barkhuysen in zijn advies verwerken.

Aanklagen financiers van terrorisme in de VS: onderzocht wordt of financiers van terrorisme aangeklaagd kunnen worden in de Verenigde Staten, onder gelding van o.m. de zogenaamde Alien Torts Statute. Essentiële vraag daarbij zijn of deze financiers door buitenlanders onder de rechtsmacht van de Amerikaanse rechter kunnen worden gebracht en of een bedrijf in deze casus aangeklaagd kan worden in een rechtszaak. Beer advocaten heeft daarvoor advies gevraagd aan het Amerikaanse advocatenkantoor Kreindler & Kreindler, waarmee eerder is samengewerkt bij de afwikkeling van de schadeclaims met Malaysia Airlines en de vliegcramp met Turkish Airlines. Daarnaast is advies gevraagd aan een z.g..

“constitutional lawyer”, John Vail en een investigator, die onderzoek doet naar de feiten. Na afronding van de haalbaarheidsonderzoeken door deze vooraanstaande internationale deskundigen zal Beer advocaten met zijn advies richting cliënten komen, inclusief een advies over de financiële voorwaarden. Het Kernteam heeft overigens in eerste instantie voor deze zaak overleg gevoerd met de Amerikaanse advocaat Michael Elsner.

Voegen in het strafproces tegen de daders: zoals eerder aangegeven, zullen verdachten worden berecht in Nederland. Nabestaanden hebben in het Nederlands recht spreekrecht. Daarnaast kunnen nabestaanden inzicht krijgen in het strafdossier van de Officier van Justitie. Ook hebben nabestaanden recht op een gesprek met de Officier van Justitie (slachtoffergesprek). Daarnaast kunnen nabestaanden een schadevergoeding eisen, maar dit is in deze zaak meer een symbolische zaak. Immers, naar verwachting zal de schadevergoeding niet meer bedragen dan hetgeen al is uitgekeerd door Malaysia Airlines. Nadat de vervolgingsbeslissing door het OM/JIT is genomen, zal Beer advocaten met nadere informatie komen over dit traject. Hetzelfde geldt voor het Kernteam

Procedure in de VS tegen Igor Girkin: Beer advocaten heeft over deze zaak geen informatie tijdens de cliëntenbijeenkomst gegeven. Desgevraagd heeft Beer advocaten wel aangegeven deze zaak goed te kennen. De Amerikaanse advocaten waar Beer advocaten mee samenwerkt zijn goed op de hoogte van deze procedure. Het Kernteam heeft bij deze zaak overleg gevoerd met de Amerikaanse advocaat Wisner.

3. Besluitvorming en externe adviezen

Zowel het Kernteam als Beer advocaten hebben gemeld, dat zij zich door externe deskundigen en buitenlandse advocaten laten adviseren. Concreet:

- Prof. mr. Barkhuysen adviseert o.a. over de haalbaarheid van klachtprocedures tegen Rusland en Oekraïne bij het EHRM.
- Het Kernteam heeft overleg gevoerd met advocaat Elsner over een zaak tegen financiers van terrorisme
- Beer advocaten laat zich in deze zaak adviseren door Kreindler & Kreindler, John Vail en een investigator.
- M.b.t. de rechtszaak tegen Igor Girkin heeft het Kernteam overleg gevoerd met advocaat Wisner. Kreindler & Kreindler volgt deze zaak op de voet namens Beer advocaten
- Voor de procedures tegen Rusland en Oekraïne heeft het Kernteam overleg gevoerd met resp. de Amerikaanse advocaat Skinner en de Duitse advocaat Giumulla.

Het Kernteam heeft ervoor gekozen om in de bijeenkomst met zijn cliënten de betrokken buitenlandse advocaten hun zaak te laten presenteren. Deze advocaten hebben in de bijeenkomst de aanwezige cliënten opgeroepen om zich aan te sluiten bij de advocaten en hun procedures, vanuit de gedachte dat samenwerken in alle zaken de meest effectieve wijze is om druk uit te oefenen op verantwoordelijke staten. Het Kernteam heeft de aanwezige cliënten geadviseerd eerst het advies van het Kernteam af te wachten, alvorens een besluit te nemen. Het advies zal, aldus het Kernteam, ingaan op mogelijkheden en onmogelijkheden, kansen en risico's en de financiële condities bij het voeren van procedures. Dat advies wordt eind oktober verwacht.

Beer advocaten heeft in zijn cliëntenbijeenkomst géén buitenlandse advocaten aan het woord gelaten en heeft ervoor gekozen om eerst zelf uitgebreid en zorgvuldig vooronderzoek te doen naar de haalbaarheid en risico's van eventuele rechtszaken en de financiële condities. Pas als hier volstreekte duidelijkheid over bestaat, zal Beer advocaten samenwerkingspartners kiezen die Beer advocaten vertrouwt en goede ervaringen mee heeft. Na analyse van alle adviezen zal Beer advocaten zijn cliënten adviseren. Beer advocaten heeft daarbij aangegeven dat haast en ongeduld geen goede raadgever is. De tijd die benut kan worden, zal ook worden benut. Het Kernteam heeft aangegeven alle opties zorgvuldig te onderzoeken en met een onderbouwd advies terug te komen bij hun cliënten.

Het Kernteam en Beer advocaten hebben nadrukkelijk aangegeven om relevante informatie uit te wisselen.

4. Vervolgstappen

Hoe nu verder? Het Kernteam en Beer advocaten zullen hun cliënten concrete adviezen geven over alle mogelijkheden, onmogelijkheden en financiële condities van de besproken juridische procedures. Op basis van deze adviezen kunnen nabestaanden hun keuzes bepalen. De vervolgstappen zullen door de advocaten besproken worden met de individuele nabestaanden.

5. Conclusies

- Het bestuur van de stichting is uiteraard niet blij met de verschillen van inzicht tussen de advocaten en observeren dat Beer advocaten en het Kernteam er niet voor hebben gekozen om zich te laten adviseren, resp. bijstaan door dezelfde buitenlandse advocaten. En we hebben ook uit reacties van nabestaanden gemerkt, dat nabestaanden door de verschillende benaderingswijzen van en informatievoorziening door advocaten niet goed weten wat nu wijsheid is en met wie ze straks in zee zouden moeten gaan. Het bestuur vindt dit een ongewenste ontwikkeling.
- Het Kernteam heeft vier buitenlandse advocaten in de gelegenheid gesteld hun propositie te doen naar de cliënten van het Kernteam. Vervolgens heeft het Kernteam aangegeven externe adviezen te bestuderen en vervolgens met onderbouwde adviezen naar hun cliënten te komen. Beer advocaten heeft eveneens aangegeven grondig onderzoek te doen naar alle mogelijkheden, om vervolgens de cliënten van Beer voorstellen te doen.
- Aangezien Beer en het Kernteam deels dezelfde adviseur(s) hebben (w.o. prof. Barkhuysen) en deels verschillende adviseurs, zou het kunnen zijn, dat beide groepen van advocaten met uiteenlopende voorstellen naar hun cliënten gaan. De verschillen in aanpak die beide groepen van advocaten tot nu toe hebben laten zien, kunnen eveneens leiden tot verschillende voorstellen. Ook dit zou wat het bestuur betreft een ongewenste ontwikkeling zijn. Immers, nabestaanden worden niet op een eenduidige wijze geïnformeerd en we moeten voorkomen, dat nabestaanden speelbal worden van geschillen tussen advocaten.
- Het bestuur van de stichting doet dan ook een dringend oproep aan alle betrokken advocaten om hun aanpak gezamenlijk af te stemmen en zo mogelijk tot één gezamenlijke aanpak, resp. keuze van te ondernemen acties/procedures te komen.
- Indien dit niet gaat lukken, dan roepen wij Beer advocaten en het Kernteam op om hun informatie en adviezen beschikbaar te stellen aan alle nabestaanden, opdat nabestaanden een afgewogen keuze kunnen maken op basis van alle beschikbare informatie. En ook op basis van al die informatie de vrijheid kunnen nemen om desgewenst een andere advocaatkeuze te maken.

Het bestuur zal in ieder geval zich op de hoogte houden van alle ontwikkelingen en u daarvan in kennis stellen. Tenslotte: laat u goed informeren, vraag dóór en vraag bij twijfel een aan bij een andere advocaat.

Met vriendelijke groet,
Het bestuur.